

Inventaris van het archief van H. Smitskamp

Levensjaren 1907-1970 (1926-1969)

Samengesteld door R.J.A. Doornenbal

Historisch Documentatiecentrum voor het
Nederlands Protestantisme (1800-heden)
Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Collectie nummer: 226
Najaar 1988

Inleiding

Korte biografische schets van Hendrik Smitskamp

Hendrik (Henk) Smitskamp werd geboren te 's-Gravenhage op 7 maart 1907, als zoon van Herman Smitskamp (broodfabrikant en bekend antirevolutionair gemeenteraadslid) en Jannetje Adriana Gelen. Hij bezocht in zijn geboortestad de Keucheniuschool, en vervolgens de christelijke HBS, om in 1927 staats-examen te doen. Uitdrukking gevend aan de liefde voor de Vrije Universiteit, die zijn ouders hem hadden ingeprent, liet hij zich in september 1927 inschrijven aan de faculteit der Letteren en Wijsbegeerte van de VU. In 1931 behaalde hij daar zijn kandidaats-, in 1934 zijn doctoraal-examen in de geschiedenis, met lof.

Na twee jaar werkzaamheid als wetenschappelijk assistent van prof. dr. A.A. van Schelven, zijn latere promotor, werd Smitskamp achtereenvolgens leraar geschiedenis en nederlands aan de Rijks HBS te Winterswijk, de Christelijke HBS in Alphen a/d Rijn en tenslotte aan de Eerste (van 1936 tot 1938) en de Tweede (vanaf 1938) Christelijke HBS van Den Haag.

Reeds op jonge leeftijd ontplooipte hij zijn bestuurlijke kwaliteiten: binnen de oratorische vereniging 'STOA' en het Amsterdamse Studentencorps (in de studie-, toneel- en lustrumcommissies); als bestuurslid van de Gereformeerde Jeugdbeweging 'Pro Rege', als voorzitter van de ARJA-club II te 's-Gravenhage, en als secretaris van de Vereniging van Leeraren bij het Christelijk Middelbaar Onderwijs. Zijn schrijftalent vond uiting in tal van artikelen in *Anti-Revolutionaire Staatkunde*, *Stemmen des Tijds*, *De Reformatie* en andere dag- en weekbladen. Als bijzonderheid kan nog vermeld worden dat Smitskamp een verdienstelijk hoofdklasse-schaker was. Smitskamp trad op 1 april 1937 in het huwelijk met Alida Gijsberte de Gooyer; uit dit huwelijk zouden drie zonen en een dochter geboren worden.

Op 28 februari 1940 promoveerde Smitskamp cum laude op het proefschrift *Groen van Prinsterer als historicus*, dat als een van zijn belangrijkste publikaties beschouwd kan worden. Voor een breed publiek geschreven was *Wat heeft Groen van Prinsterer ons vandaag te zeggen?*, dat in 1941 niet door de censuur heen kwam, en derhalve pas verscheen in 1945. Smitskamp bleef intussen krantartikelen schrijven, met name in *De Standaard*; tevens verzorgde hij radiolezingen voor de NCRV.

Eind januari 1947 werd Smitskamp benoemd tot hoogleraar in de toen ontstane vacature-Van Schelven, met dezelfde leeropdracht als deze had gehad: geschiedenis van de middeleeuwen en de tijd der reformatie en contra-reformatie, en de theorie der geschiedenis. Met het uitspreken van zijn inaugurele rede 'Calvinistisch nationaal besef in Nederland vóór het midden der 17e eeuw' aanvaardde Smitskamp het ambt dat hij tot zijn dood zou bekleden. Bij de emeritering van Goslinga in 1956 kreeg hij diens leerstoel: geschiedenis van de nieuwe tijd en historiografie. Rector magnificus was Smitskamp gedurende het academisch jaar 1961-1962. De titel van zijn rectorale rede, gehouden op de dies natalis van de VU, was 'Een keerpunt in de voorgeschiedenis der Vrije Universiteit'. Zijn terugblik naar de oorspronkelijk door Kuyper

bedoelde brede protestantse basis en signatuur van de VU werd positief ontvangen; zij sloot goed aan bij de actualiteit, dwz de discussies omtrent het gereformeerd karakter van de VU.

Wegens zijn verdiensten werd Smitskamp op 30 april 1964 benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandsche Leeuw. In 1967 verkreeg hij de leeropdracht voor de vaderlandse geschiedenis van de nieuwe en nieuwste tijd, met behoud van de historiografie. Slechts drie levensjaren waren hem toen nog beschoren. Een ernstige ziekte die hij reeds jaren onder de leden had gehad, maakte dat hij op 5 augustus 1970 kwam te overlijden.

Naast de hierboven genoemde werken publiceerde Smitskamp nog enkele andere geschriften, die hier in chronologische volgorde vermeld worden. Uit 1949 dateert *Oranje en Nederland: het twaalf en een half jarig huwelijksfeest van Koningin Juliana en Prins Bernhard op 7 juli 1949*. Twee jaar later leverde hij met 'Reformatorisch verweer' een bijdrage aan de serie *Cultuurgeschiedenis van het Christendom* (Amsterdam 1951) IV, p. 228-276. In 1952 verscheen een door Smitskamp opnieuw bewerkte uitgaaf van *Ongeloof en Revolutie* van Groen van Prinsterer. 'Simon Stijl als verlicht geschiedschrijver' was het onderwerp van een hooggeprezen artikel dat in hetzelfde jaar geplaatst werd in *Bijdragen en Medelingen voor de Geschiedenis der Nederlanden* 6, 299-217. Uit 1953 stamt een ander artikel: 'Perizonius en de crisis der geschiedwetenschap in de 17e eeuw (het historisch Pyrrhonisme)', in *Ver slag van het Historisch Genootschap* (68), 47-68.

Enkele jaren later begon Smitskamp deel II van Groen's *Bescheiden* te bewerken; vanaf 1961 oefende hij het toezicht uit op de uitgave van deel IV, en ook op de uitgave van Groen's *Briefwisseling*, deel II en IV. In 1964 heeft hij een onderdeel van *500 jaren Staten-Generaal in de Nederlanden* verzorgd: 'Van lotwissel en menigerlei geval'. Aangaande Smitskamps pennevruchten dient verder nog vermeld te worden dat hij tijdens zijn hoogleraarschap talrijke krant artikelen heeft geschreven, oa. in *Nederlandse Gedachten*, en tevens een begin heeft gemaakt met het documenteren en schrijven van een groots opgezette, wetenschappelijke geschiedenis van de ARP, die hij helaas niet heeft kunnen voltooien.

Uit Smitskamps publikaties blijkt zijn 'hoge waardering van het godsdienstige en geestelijke aspect der geschiedenis, zoals dit tot uitdrukking kwam in stromingen en gestalten'.¹ De vaderlandse geschiedenis van de tweede helft der 16e eeuw, en die van de 19e eeuw, maar ook de historiografie (Ranke, Toynbee, Taylor) en het nationalisme vormden dankbare onderwerpen voor Smitskamp. Deze immers getuigden van de invloed van overtuigingen, beginselen en idealen op de loop der geschiedenis. Illustratief voor Smitskamps visie op de geschiedenis (overeenkomstig met Groen's 'strijd der geesten') is stelling IV van zijn proefschrift: 'In beginsel verdient een periodiseering der vaderlandsche geschiedenis naar geestelijke stromingen de voorkeur boven de gangbare indeeling naar den staatsvorm en boven een op grond van de verhouding tot het buitenland'. Zij spreekt ook duidelijk uit zijn omschrijving van de Franse Revolutie als 'de toepassing van verlichte denkbeelden op het staatkundige en sociale leven'.²

Uit zijn inaugurele oratie komt Smitskamps visie op de geschiedschrijving naar voren: hij dacht haar de taak toe het inzicht in de historisch gegroeide

¹ W.J. Wierenga, 'Prof. Dr. H. Smitskamp', in: *Jaarboek van de V.U.* 1970, 29-38, aldaar 31.

² A.Th. van Deursen, 'Smitskamp, Hendrik', in: *Biografisch Woordenboek van Nederland*, 's-Gravenhage 1979, 553-554.

situatie van het heden te verhelderen ten behoeve van de gemeenschap, die daarvan de draagster is. Zelf heeft hij hieraan, 'in opdracht van de tijd', naar vermogen gewerkt, met een groot analytisch vermogen, een lucide en verzorgde stijl van schrijven, en een onwankelbare trouw aan zijn geloofsovertuiging en beginselen.

Naast zijn wetenschappelijk werk was Smitskamp ook actief op bestuurlijk gebied, net als vóór zijn hoogleraarschap. Jarenlang is hij voorzitter geweest van de examencommissie MO-geschiedenis, en oprichter en eerste voorzitter van de sectie Geschiedenis van de Academische Raad. Een voorzitterschap bekleedde hij ook binnen de Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte van de VU (in 1948), de School met den Bijbel, (1953), en het Gezelschap van Christelijke Historici in Nederland (1950-1954). Van 1954 tot 1966 was hij voorzitter van de Vereniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs en in de jaren 1959-1963 voorzitter van de Senaatscommissie van het Historisch Museum der Vrije Universiteit. *Fata Civitatis*, het reu'nistenblad van de VU, kende hem van 1958 tot 1964 als één der redacteurs. Verder is hij actief geweest in het Nederlands Comité van Geschiedkundige Wetenschappen, in het curatorium van de Vereniging voor Internationale Rechtsorde en, als secretaris, in de Commissie tot Voorbereiding van een Vaderlandse Geschiedenis. Smitskamp hield regelmatig lezingen voor diverse gezelschappen en soms voor de radio.

Het archief

Het archief van Smitskamp, dat niet geheel compleet is, kwam in drie gedeelten bij het Historisch Documentatiecentrum binnen. Het eerste gedeelte, dat oa. Smitskamp's ingekomen brieven uit de jaren 1934-1966 bevatte, werd redelijk geordend en in omslagen bij de oprichting van het HDC in 1971 als schenking ontvangen. Door dr. M. van der Bijl van de Faculteit der Letteren van de VU werd in 1987 een tweede deel (voornamelijk bestaande uit documentatiemateriaal en aantekeningen) overgedragen, dat bij de sub-faculteit geschiedenis was blijven liggen. In de zomer van 1988 werd door mevrouw A. Smitskamp-de Gooyer een aanvulling (particuliere correspondentie, aantekeningen en kranteknipfels) geschonken. Het archief- Smitskamp beslaat nu 15 dozen.

De delen van het archief zijn samengevoegd, waarbij zoveel mogelijk de oorspronkelijke vorm en indeling zijn bewaard gebleven. Bij de ordening was het uitgangspunt de vraag vanuit welke functie Smitskamp de stukken heeft opgesteld of ontvangen. De inventaris is dus ingedeeld naar zijn functies en activiteiten qualitate qua of samenhangende met die functies. Hierbij is rekening gehouden met zijn levensloop.

Het zwaartepunt van het archief ligt in de stukken die samenhangen met en voortkwamen uit Smitskamp's hoogleraarschap, waarbij vooral in het oog vallen: correspondentie, lezingen, collegediktaten en documentatie.

De correspondentie over de jaren 1934-1966 is chronologisch geordend ondergebracht in de rubriek 'ingekomen brieven', om de ordening waarin het archief werd ontvangen te honoreren. Daarnaast zijn de brieven die meer specifiek betrekking hebben op een bepaalde functie of activiteit van Smitskamp in de desbetreffende dossiers gelaten, die onder aparte inventarisnummers zijn beschreven. Een ingang tot alle correspondentie is geleverd met de index in bijlage III.

Bijlage I vermeldt de verschillende collegedictaten die hij heeft gebruikt tijdens zijn hoogleraarschap. De onderwerpen van de talrijke lezingen die Smitskamp heeft gehouden vindt men in bijlage II.

In de rubriek 'documentatie' zijn alle stukken ondergebracht die geen enkele relatie hebben met zijn functies en activiteiten, maar wel met zijn vakgebied, de geschiedenis. Dossiers met uitsluitend kranteknipsels vindt men onder het hoofd 'krant artikelen'. Smitskamp, die zich gaarne goed documenteerde, heeft tussen zeer veel archiefstukken aantekeningen, excerpten, kranteknipsels e.d. nagelaten; deze zijn, voor zo ver mogelijk, bewaard gebleven bij de onderwerpen waarop ze betrekking hadden. Geheel op zichzelf staande aantekeningen hebben een eigen nummer en omschrijving gekregen. Onder 'losse stukken' zijn die stukken ondergebracht die geen betrekking hebben op Smitskamp's functies en niet als aantekeningen of documentatie aangemerkt kunnen worden.

Tenslotte dient nog vermeld te worden dat een aantal in het archief aangetroffen brieven van Kuyper, Noordzij en de Savornin Lohman die Smitskamp als reactie op een oproep had ontvangen, als aparte collectie in de verzameling van het HDC zijn opgenomen.

Najaar 1988
R.J.A. Doornenbal

Inventaris

Ingekomen brieven

- 1-33 Ingekomen brieven 1926-1966.
33 omslagen
1. 1926-1934	18. 1951
2. 1935	19. 1952
3. 1936	20. 1953
4. 1937	21. 1954
5. 1938	22. 1955
6. 1939	23. 1956
7. 1940	24. 1957
8. 1941	25. 1958
9. 1942	26. 1959
10. 1943	27. 1960
11. 1944	28. 1961
12. 1945	29. 1962
13. 1946	30. 1963
14. 1947	31. 1964
15. 1948	32. 1965
16. 1949	33. 1966
17. 1950	
- 34 Correspondentie met en over Prof.dr. A.A. van Schelven, aan-
gaande diens ontslag, 1940-1964.
1 omslag
n.b.: zie ook inventarisnummer 7.

Student

- 35 Aantekeningen over de theorie der geschiedenis, 1926-1927.
1 omslag
- 36 Stukken betreffende Calvinistische geschiedbeschouwing en de
Unie van Utrecht, 1929.
1 omslag
- 37 Aantekeningen over historiografie, 1931-1933.
1 omslag
- 38 Aantekeningen en excerpten over het godsdienstig element in de
Renaissance, 1932.
1 pak
- 39 Aantekeningen over de Antwerpse Citadel-bezetting in krijgsge-
vangenschap en de bemoeiingen van het Réveil, 1932-1933.
1 pak

- 40 Aantekeningen en losse citaten betreffende 'St. Omer' en het beleg van de Citadel van Antwerpen, 1934.
1 omslag
- 41 Felicitaties met het behalen van de doctoraal-bul geschiedenis, 1934.
1 omslag

Promovendus

- 42 Felicitaties met het cum laude behalen van de doctorstitel, 1940.
1 pak
- 43 Recensies over zijn dissertatie, 1940-1942.
1 omslag
- 44 Aantekeningen en excerpten over Groen van Prinsterer, z.d.
1 omslag
- 45-49 Aantekeningen, citaten, kranteknipsels over Groen van Prinsterer, z.d.
5 omslagen

Hoogleraarschap

- 50 Gelukwensen met benoeming tot hoogleraar, 1946-1947.
1 pak
- 51 Correspondentie betreffende scripties en dissertaties, 1947-1970.
1 pak
- 52 Stukken betreffende de rectorale rede van 20 oktober 1961 in de Westerkerk, 1961.
1 omslag
n.b.: zie ook bijlage II, nr. 89.
- 53 Stukken betreffende de zaak-Wijngaarden, 1962.
1 omslag
- 54 Programma Academiedag, 2 oktober 1965.
1 stuk
- 55-76 Collegediktaten met excerpten en citaten en namenlijsten van studenten, 1947-1970.
22 omslagen
n.b.: zie bijlage I.
- 77 Stukken betreffende Fata Civitatis, 1957-1963.
1 omslag

- 78 Stukken betreffende de op- en inrichting van het Historisch Museum der Vrije Universiteit, 1958-1963.
1 pak

Overige functies

- 79 Stukken betreffende de Vereniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, 1950-1962.
1 omslag

Ridder in de orde van de Zilveren Leeuw

- 80 Felicitaties met zijn benoeming tot Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw op 30 april 1964, 1964.
1 pak

Lezingen (zie bijlage II)

- 81 Lezingen gehouden voor de ARJA-club, 1935-1941.
1 omslag
- 82 Radiolezingen, 1937-1965.
1 omslag
- 83-90 Lezingen, 1935-1946 en 1948-1966.
5 pakken en 3 omslagen

Publikaties

- 91 Lijst van publikaties, 1934-1954.
1 stuk
- 92 Plakboek met krant artikelen van de hand van Smitskamp, 1935-1957, waarbij gevoegd een kritische brief van J.J. van Buure aan gaande een artikel over godsdienstonderwijs, 1947.
1 deel en 1 stuk
- 93-95 Stukken betreffende een geschiedenis der A.R.P., 1950-1969.
1 pak en 2 omslagen
- 96 Stukken betreffende de kiezersbond 'Marnix', 1952-1953.
1 omslag
- 97 Stukken betreffende zijn toezicht op de RGP-uitgave van Groen's Bescheiden (deel II0 en Briefwisseling (deel II en IV), 1958-1970.
1 omslag

- 98 Artikel van Smitskamp, vertaald in het Italiaans, in Anno Academico serie VI, vol. XXII, 1970-1971.
1 stuk
- 99 Aantekeningen en drukproeven over Simon Stijl, z.d.
1 omslag

Documentatie

- 100-106 Aantekeningen, citaten en kranteknipsels, genummerd van 1-1000, z.d.
7 omslagen
- 107-111 Aantekeningen en kranteknipsels, z.d.
5 omslagen
- 112 Citaten- en bibliografie-schriften, z.d.
1 omslag
- 113-115 Excerpten van historische boeken/publikaties, in schriften, genummerd van I-XLVI, z.d.
3 pakken
- 116 Afschrift van de toespraak van Van der Wijck tot Afrikaner generaals op 10 oktober 1902, z.d.
1 stuk
- 117 Aantekeningen over H.C. Touw, *Het verzet der Hervormde Kerk* (1946), z.d.
1 omslag
- 118 Afschrift van de ARP-circulaire 'algemeen politiek overzicht' (vlak na de Tweede Wereldoorlog), z.d.
1 stuk
- 119 Overdrukken publikaties van A.A. van Schelven, 1911-1949.
1 omslag
- 120 Publikaties van derden over Groen van Prinsterer, 1876-1962.
1 pak

Krant artikelen

- 121-125 Artikelen uit diverse kranten.
2 pakken en 3 omslagen
121. 1931-1938	124. 1959-1968
122. 1955-1963	125. 1964-1969
123. 1958-1963	

Losse stukken

- 126 Krant artikelen over en foto's van Prof.Dr. A. Goslinga, z.d.
1 omslag
- 127 Lijst met titels en prijzen van aangekochte boeken, 1945-1950.
1 stuk
- 128 Systeemkaarten, (bibliografische gegevens), z.d.
3 pakken

Bijlage I

Onderwerpen collegediktaten, 1948-1968

55. Nederlandse cultuur in de 17e eeuw
56. Theorie en periodisering der geschiedenis
57. Algemene geschiedenis: van de middeleeuwen naar de nieuwe tijd
58. Diplomatiek
59. Het Réveil
60. Apologie
61. De Unie van Utrecht
62. De Dertigjarige Oorlog
63. De investituurstrijd; de kruistochten
64. De volksverhuizingen; Karel de Grote
65. Nederlandse buitenlandse politiek 1618-1648
66. Ontstaan Tweede Wereldoorlog en A.J.P. Taylor
67. Otto van Freising
68. Zuid-Afrika
69. Nederland 1918-1940
70. Geschiedenis van Amsterdam
71. Inleiding tot de wetenschap der geschiedenis
72. Nederlandse historiografie van de 16e tot de 20e eeuw
73. Thorbecke; Fruin
74. Busken Huet
75. Republiek van Weimar
76. Namenlijsten van studenten, 1955 en 1964

Bijlage II

Diverse lezingen, 1935-1966

81. Lezingen voor de A.R.J.A.-club, 1935-1941
 1. Artikel I van het Antirevolutionair beginselprogramma
 2. De antithese; de coalitie
 3. Groen van Prinsterer en het calvinisme
 4. Groen van Prinsterer in 1941
 5. Fouten der politieke democratie

82. Radiolezingen, 1937-1965
 1. Vier eeuwen weermacht
 2. De wording van den staat
 3. Inleiding tot de eerste uitzending van den Gedenck-clanck
 4. Gijsbert Karel van Hogendorp
 5. Abraham Kuyper
 6. Groen van Prinsterer
 7. Bespreking van A.A. van Schelven, *Het calvinisme gedurende zijn bloeitijd* deel II
 8. Idem, deel III

83. Lezingen 1935-1946, 83.
 1. Oranje en het volk
 2. Een en ander over Groen van Prinsterer
 3. Vier eeuwen weermacht
 4. Geschiedbeschuwing
 5. Groen van Prinsterer
 6. Groen van Prinsterer
 7. De politieke situatie
 8. De reorganisatie der Hervormde kerk
 9. Nationalisme en religie

84. Lezingen 1948-1950, 84.
 1. Een en ander over christelijke natiebeschouwing
 2. Social groups and their privileges in the Dutch Republic in the 17th century
 3. De universiteit als gemeenschap
 4. Dante

85. Lezing 1950
Nationalisme als historisch probleem/Die Entstehung des modernen Nationalismus; het nationalisme als religieus vraagstuk

86. Lezing 1951
De historisch-culturele achtergrond van de Europese integratie

87. Lezing 1952
Toynbee en het christendom; Toynbee: het religieus element in zijn interpretatie van de geschiedenis

88. Lezingen 1953-1961
 1. 75 jaar Antirevolutionaire Partij
 2. Johan Huizinga
 3. Katholiek en protestants verleden
 4. De Nederlandse natie
 5. Eenheid en verscheidenheid in de Nederlandse geest
 6. Het nationalisme als wereldprobleem

7. Vorming en ontwikkeling van de Nederlandse staat
 8. Groen van Prinsterer en het Koninklijk Huis Archief
 9. Openingscollege van het academisch jaar 1960
 10. Korte rede ter nagedachtenis van Prof.dr. A. Sizoo
89. Rectorale rede, 1961
Een keerpunt in de voorgeschiedenis van de Vrij Universiteit
90. Lezingen, 1962,1966
1. The Free University of Amsterdam and its historical background
 2. Calvinism in the Netherlands

Bijlage III

Alfabetisch register op alle correspondentie

(n.b. * = visitekaartje)

- Aalders, G.J.D. ab-act. Corps, 1
Aantjes, (Anzj), J.H., 11
Aartsen, J. van, 80*
Abraham, C., 42
Ac. (neef en zwager van Smitskamp), 41
Algemeen Rijks Archief, 's-Gravenhage, 96
Algera, J., 80*
Alphen-Lindeboom, dhr. en mw. van, 80*
Amsterdams Lyceum, 80
Andel, H.W.H. van, 42, 80
Andel, J. van, 42
Andersen's, buffettenbedrijf, 7
Andries-Co -oom en tante, 42
Anema, A., 1
Anker, D. van, 41
Anti-Revolutionaire, Centraal Com. der, 7, 14
Anti-Revolutionaire, Kiesvereniging de Binnenstad, 80
Anti-Revolutionaire, Kiesvereniging Ned. en Oranje III (West), 7
Anti-Revolutionaire, Propagandaclub Groen van Prins terer, 8
Anti-Revolutionaire, Staatskunde, 1-5, 13
ARJA, 3, 7, 8
Asselbergs, W., 15
Attema, D.S., 80*
- Baardman, G.G., 14
Baas, N., 13, 50
Bakker, P.S., 50
Bannier, J.H., 51
Barents, J., 10, 11
Bartiaanse, J., 80
Bavinck, J.H., 10
Bax, J., 8, 10, 13, 42, 50
BBC-Dutch Service, script radiouitzending, 16
Belterman, A., 52
Berg, J. van den, 80
Berkhof, H., 10, 13
Berkouwer, G.C., 10, 42
Beuneke, J., 80
Beyer, H., 23, 24
Beyeren, J., 50
Bibliotheek der Vrije Universiteit, 7
Bierling, J.H., 51
- Bijdragen en Mededelingen v.d. Gesch. der Nederlanden*, 17, 19
Bijl, W. van der, 50
Bijlsma, W., 51
Bondt, A. de, 1, 50
Boogman, J.C., 28
Boot, F., 42
Booy, Joh., 80
Borst, P., 80
Bos, H., 7
Bosch, J., 42
Bot, Min. van Onder w. Kunst. en wetensch., 80
Bothof, D.P., 14
Bottema, A., 80
Bottema, D., 52
Boulonge, G.F., 52
Bouma, C., 42
Bouma, familie, 42
Bouma, L.H., 50
Brandt-van Veen, mw. J., 20, 21, 22
Brants, J.L.P., 51
Brasz, H.A., 80
Brenk, H.W., 50
Brillenburger-Wurth, G., 13
Brok, M.F.A., 80*
Brouwer, B.J., 51
Brugge, N. van der, 42, 50, 80*
Brugmans, I.J., 15, 80
Bruijne, de, 42
Bruyel, F.J., 50
Bruyns, notaris W.B., 12
Buitendijk, W.J.C., 50
Buitinck, A.H., 7, 8
Burgemeester van Adorp, 42
- Calvinistische, Studentenbeweging, 7, 8
Calvinistische Wijsbegeerte, Vereniging voor, 14
Caron, W.J.H., 14, 42, 50
Ceelen, A., 42, 50
Ceelen, W., 42
Ceelen-de Jong, dhr. en mw., 80*
Christelijk Middelb. en voorb. Hooger, Onderwijs Ver. voor, 11, 50
Christelijk Nat. Schoolonderw., Ver. voor, 79, 80
Christelijke historici in Ned., Gezelschap van, 8, 17
Christelijke School, de halfmaandblad, 14

Civitasraad van de V.U., duumviraat
 univers. period., 77
 Cohen, A.E., 80
 Colijn, H., 42
 College der Curatoren Vrij Univer-
 siteit, 29
 Contactcommissie der M.V.'s en,
 J.V.'s te Scheveningen, 13
 Coumou, D.J., 13, 14
 Curtis, A.H., 23

 Daamens, D.A. uitgevermij. (Den
 Haag), 7-15
 Daan, 42
 Dell, Th, 18
 Dengerink, J.P., 29
 Die-van den Berg, dhr. en mevr. de,
 42, 50*
 Diepenhorst, I.A., 18, 80*
 Dijk, D.L., notaris, 80
 Dijk, K., 8
 Dijk, L.C. van, 14
 Dijk, W., 7
 Dijkstra, Tj., 23
 Dijl, J. van, 51
 Dijl, W., 42
 Dittrich, J.R., 31, 52
 Doedens, A., 51
 Donner, A.M., 14
 Donner, A.M., 7, 14, 52
 Donner, J., 97
 Donner-van den Burg, dhr. en mw.,
 80*
 Doornenbal, 50
 Dooyeweerd, H., 42
 Downs, Brian W. British Council
 Repr. for Neth, 13
 Drogendijk-Schouten, dhr. en mw.,
 80*
 Drop, J., 42
 Drost, H., 50
 Du Toit, S., 14, 15

 Eck, D. van, 80
 Elsevier, uitgevermij., (Amsterdam),
 17-19, 23
 Enhabe, personeelsver., 42
 Essen, mw. J.L. van, 52, 97

 Faculteit der Letteren Vrije Univer-
 siteit, 80
 Fafié, G., 22
 Felderhof, H.W., 79
 Fockema Andrea Andreae, S.J., 30,
 80*
 Fokkema, K., 15, 42, 50
 Fouw, A. de, 1, 4, 7, 42
 Frankenhuyzen, J.W. van, 7

 Frederick, F.H., 14
 Freeman, P.A., 23

 Gaay Fortman, B. de, 7, 8
 Gaay Fortman, W.F. de, 7, 8, 21, 78,
 80
 Gaay Fortman-Woltjer, mevr. M. de,
 20
 Ganshof, F.L., 18
 Gemengde Technische Commissie ter
 uitvoering v.h. Ned.-Belg. Cult.
 Akkoord, 18
 Gemminck, A., 50
 Gereformeerd Gymnasium, Amster-
 dam, 80
 Gerretson, C., 21, 22, 42, 50
 Geus, A.C. de, 22
 Gijsbert, 20
 Gilhuis, T.M., 28
 Gispén, W.H., 50, 80
 Gooyer, R. de, 41
 Gorcum & Comp. N.V., uitgevers
 (Assen), 6, 30, 31
 Goslinga, A., 3, 5-8, 12, 14, 15, 24,
 42
 Goslinga, W.J., 80*
 Gosses, T., 8
 Goud, J.H., 50
 Graaf, S.G. de, 7, 8
 Groen, C., 51
 Groen, K. secr. A.R.J.A., 4, 93, 96
 Groen van Prinstererschool, Ver-
 enigde, 8
 Groeneveld, S., 8
 Groenewegen, Mej. H., 8
 Groenveld, S., 16
 Groot, A. de, 51
 Grosheide, F.W., 18
 Grosheide, G.H.A., 42, 50, 52, 80
 Guijt, W., 42
 Gunsteren, W.F. van, 80

 Haagsch, Studenten Toneel, 7
 Haan, R., 22, 23
 Hage, I.M., 80
 Hagen, J.C., 41, 50
 Haitjema, Th.L., 12
 Hall, G. van, 80*
 Halsema-Klinkert, dhr. en mw., 80*
 Han en Anneke, 42
 Hangelbroek, J.J., 79
 Hardenberg, H., 29, 30
 Hartogh, G.M. den, 10, 50
 Heemstra, H., 42
 Herwerden, P.J. van, 42
 Historisch Genootschap, 19, 20, 26,
 27, 33

Historisch Genootschap, Roterodamum, 21
 Hof, P. van 't, 80
 Hofstee, N.F., 80
 Hogere Burgerschool, Collega's van de, 42
 Holscher, J.F., 42
 Holscher-Smitskamp, mw. S., 80*
 Honig, A.G., 42
 Hoogendijk, mevr. D.A., 50*
 Hooger Onderwijs op Geref. grondslag Ver. voor, 8, 14
 Hoogstraten, mw. C. van, 24
Horizon, Gereform. Apolog., Tijdschr., 12, 13
 Houkes, J.H., 80
 Höweler, H.A., 80
 Huegenholtz, F.W.N., 31
 Hulst, J.W. van, 80*

 Internationaal, Instituut voor Soc. Gesch., 7

 Jan en Greeth, 42
 Jan, Greet Dineke, 41
 Janny, Wim en Jaapje, 50
 Janse de Jonge, A.L., 80
 Janssen, H.H., 80*
 Japikse, N., 42
 Johan-Gevers-de Haan, dhr. en mw., 50
 Joke en Arie, 42
 Jong, E. de, 27
 Jong, G. de, 80*
 Jong, J.J. de, 93
 Jong, L. de, 14, 15, 20, 27
 Jongh, C.M.J. de, 80*
 Jongsma, A., 80
 Jongsma, J.J., 1, 41
 Jongsma-Flack, dhr. en mw., 80*
 Jonker, F.B., 50
 Jonker, J.H., 42, 50
 Jonker-Roelink, mw. J.M., 50
 Josephus Jitta, A.C., 42

 Kalsbeek, G., 79
 Kampen jr., L. van, 42, 80
 Karsemeijer, J., 80*
 Karsten, D., 42
 Kees en Fie, oom en tante, 50
 Ketner-Boll, dhr. en mw., 80*
 Keucheniusschool, 50
 Keuning, J., 80
 Kieft, C. van de, 30
 Klapwijk, familie, 42
 Klapwijk-van Leeuwen, dhr. en mw., 80*
 Klaversma, T., 51

 Klijn, P., 50
 KLM Nederland, 80
 Klompmaker, H., 80
 Kluit, M.E., 1, 42
 Knapp, ir. N.H.C., 14
 Koers, J.D., 41
Koers, Tweemaand. tijdschr. Potchefstroom, 17, 19
 Kok, G.M., 30
 Kok, J., 52
 Kok, J.A.G., 80*
 Kok, J.H., 52
 Kok, J.H. uitgevermij., 6
 Kok, L., 51
 Kolkert jr., W.J., 12, 20, 50
 Konigs, R., 22
 Koningin, secretarie van H.M. de, 2
 Kooten, A.J.W. van, 8
 Kooy-Kwakkelstein, dhr. en mw., 80*
 Kothe, F.H.A., 80
 Kotzé, D.P., 25, 29
 Kouwenhoven, A., 78
 Kraan, A.T., 13
 Kraan, E.D., 11
 Kraan, J.K.B. Jr., 80
 Kraan, K.J., 50*
 Kroon, A.A., 19
 Kruyswijk, P.N., 80
 Kuijper, P., 42
 Kuiper, G., 13, 14, 20, 80
 Kuiper, Jo, 1
 Kutsch Lojenga, L.C., 80*
 Kuyperstichting, A., 3, 15, 17, 18

 Laar, Chr. van, 42
 Laar, L.J.M. van de, 24, 80
 Laman, G.J., 41, 42
 Lambers, H.W. van, 80
 Langeman, D.S., 50
 Lee-Balk, dhr. en mw., 80*
 Leendertse, M.J., 16
 Leeuwen, A. van, 42
 Leeuwen, G. van, 76, 78
 Leraaren bij het Chr. Middelb., Schoolonderwij, Ver. van, 9
 Leraren aan Chr. Gymnasia &, Lycea Vereniging van, 14
 Lindeboom, G.A., 52, 80
 Lindeboom, L., 52
 Locaal Comite der Vrije Universiteit, 2
 Locker, Th.J.G., 16, 80*
 Lohman, H., 7
 Los, S.O., 42
 Lous, 50
 Luinstra, A., 42

Maartensdijk, L.W.S. pedel, 41
 Maas, ir. H.J. van der, 80*
 Maassen, E., 14
 Manning, A.F., 23, 30, 80*
 Maris-Keulemans, mw. J., 80
 Mark, A. van der, 80
 Marle, H.R. van, 80*
 Meelfabrieken der Ned. Bakkeri, j
 N.V., 80
 Mekking, G., 80
 Meyenfeldt, G.H. von, 7, 8
 Meyer, I.G. de, 80*
 Miedema, B., 80
 Mien, 42
 Molenaar, J., 1, 41
 Monster, A.C., 50
 Montijn, J.J., 80*
 Mook, Sj., 80
 Moorman, H.C.W. staatsecr. van
 Marine, 18
 Mos, P., 9
 Motshagen, J.L., 19
 Muiswinkel, F.L. van, 7, 80
 Mulder, J., abactis NDDD 12, 13
 Muylwijk, G.D., 20

 Nauta, D., 78
 NCRV, 2, 20
 NDDD, Reünistenorganisatie, 12, 13
 Nederbragt, A.J. burg Voorburg, 7,
 13
 Nederlandsche Siemens Mij. NV., 80
 Nederlandse Zuidafrikaanse, Vereni-
 ging, 80
 Netherlands Univ. Foundation, for
 Internat. Cooperation Inst. for So-
 coal Studies, 21
 Nichols, J.H., 31
 Niermeyer, 13
 NN, 12, 13, 20, 22, 25, 26, 28, 41, 42,
 50, 52
 Nolens, K., 50
 Nolet, C.W.A., 80*
 Nooij, J. de, 50, 80*
 Nooteboom, J.W., 42
 Nuntius, C., 42

 Okma, N., 50
 Oldenhof, H.M., 80*
 Onderwijs en Kunstzaken, wethouder
 van (Amsterdam), 42
 Onderwijs, Kunsten en Wetensch,
 Ministerie van, 15
 Oom, P., 42
 Oosten, R.J. van, 13
 Oosterbaan, mej. K.H., 78
 Oranje, 42
 Ozinga, J., 42, 50

 Paauw, A. van der, 80
 Paris, H.J. uitgersmij (Amsterdam),
 6-8, 10
 Pater, J.H.C. de, 14
 Paul, 8
 Peeter, A. de, 7
 Pen, J., 19
 Pentermann, H., 7
 Pesch, H.W. van, 80
 Piekaar, A.J., 80
 Plaatsman, A., 80*
 Platteel, J., 80*
 Poll, G.J. van de, 22
 Popma, S.J., 96
 Postmus, J., 2, 4, 41, 42
 Praamsa, L., 12
 Presbyterian & Reformed, Publishing
 Co., 23
 Presser, J., 15, 52
 Prins, J.H., 78, 97
 Puchinger, G., 25, 30, 52, 80

 Reeven, R. van, 42
Reformatie, De, 2
 Regt, M. de, 10, 11
 Reins, van, 13, 31, 41
 Renooy, D.C., 80
 Richters, B., 7
 Riel, H. van, 27
 Rienks, G., 8
 Rijks Geschiedkundige Publikation,
 Bureau voor, 12
 Rijks Instituut voor Oorlogs Documen-
 tatie, 14, 15, 17
 Rijnsdorp, C., 13
 Rijnsdorp, J.C., 50
 Rijswijk, gemeentesecr. van, 18
 Rip, W., 50*
 Risseeuw, P.J., 50
 Roelink, J., 29, 31, 50
 Roelofsen, J.C., 80
 Rogier, L.J., 14, 23, 24, 52*, 80*
 Romein, J.M., 8
 Roon, G. van, 80*
Rotterdammer, dagblad de, 2, 14
 Ru, C. de, 80*
 Ruckert, N., 80
 Rullman, V., 1
 Runenbos, C.J., 80
 Ruppert, M., 80*
 Rüter, A.J.C., 15, 16
 Rutgers, A., 80*
 Rutgers, F.L., 80
 Ruys, A.C.N.P., 80*
 Samsom, R.H., 9
 Savornin Lohman, jhr. C. de, 42
 Schaafsma, S., 8

- Schatte Olivier, vice-adm. A.H.J. van der, 80
- Scheele, P.J., 77
- Scheen-Jonkman, dhr. en mw., 80*
- Scheltema, Kleefstra L. van, 7
- Schelven, A.A. van, 1, 2, 7-11, 17-19
- Schelven, A.L. van, 11-13
- Schelven, mevr. J. van, 1
- Schelven-Wilde, mevr. E. van, 22
- Schendstok, B., 80*
- Scheps, N., 51, 80
- Scheps, W.C.F., 42
- Schieder, K., 3
- Schilder, H.J., 42
- Schilder, K., 2, 5
- Schmidt, H., 18
- Scholten, A.G.L., 42
- Scholten, J.J., 52
- Scholten, W.G., 79
- Scholten, Y., 80*
- Schouten, J.H., 80, 93
- Schouwvenster, Het* weekillustratie, 7
- Schreuder, H., 20, 80*
- Schroeder, M.S.C., 18
- Schroten, H., 80*
- Schut, D., 80
- Semelinck, C., 50
- Sieuiwers-Gerritsen, mevr. J.M., 78
- Singhem, C.A. van, 80
- Sinke, J.F., 27
- Sizoo, A., 50
- Sizoo, G.J., 80
- Slavekooorde, H.J.J., 42
- Slot, familie, 42
- Sluis, J.W. van der, 13
- Smit, H.J., 50
- Smit, M.C., 17, 96
- Smitskamp, C., 50
- Smitskamp, H., 93
- Smitskamp-de Jong, dhr. en mw., 50*
- Sneller, Z.W., 12, 14
- Spier, H.C.J., 7, 42, 50
- Spoelman, J., 18
- Stahlie, T.D., 80
- Standaard, De*, 5, 7-9
- Staten-Generaal, de voorzitters der 1e en 2e Kamer, 30
- Stellingwerff, J., 19
- Stemmen des Tijds*, maandschr., 2, 3
- Steur, J., 42, 97
- Stichting tot instandhouding, v.h. museum v.d. kanselarij v. Ned. orden, 80*
- STOA, oratorische vereniging, 1. 6. 7. 50
- Struyk, J.L., 17, 19
- Studentencorps der Vrije Universiteit (Commissie Lustrumbundel), 9, 13
- Studentencorps der Vrije Universiteit (contactgroep Gulliver), 14
- Studentencorps der Vrije Universiteit (Studiecommissie), 8
- Studentencorps van Vrij Universiteit, 7, 8, 13
- Suttorp, L.C., 20, 52
- Swighem, C.A. van, 78
- Sytsma, M., 8
- Tan, Tiat Han, 31
- Tangelder, F.B.M., 97
- Teerink, M.G.J., 7
- Thierry, H., 14, 80*
- Thorbecke, W. (aan Kernkamp), 22
- Tilanus, H.W., 42, 80*
- Titus, 80
- Tongeren, H.A.E. van, 80
- Toppen, W.H., 80*
- Turkstra, H., 80*
- Universiteit van Amsterdam, circulaire cursus American Federation of Teachers, 15
- Unnik, W.C. van, 13, 14, 22, 31
- Vaderlandsche Geschiedenis, Bureau der rijkscommissie voor, 96
- Vancan, M., 80*
- Veen, T. van, 80*
- Veen, W. van der, 41
- Veenendaal, A.J., 97
- Veenhof, W., 80*
- Velder, P.H., 1
- Veldkamp, J., 9, 80*
- Velds, J., 80
- Venema, R., 79
- Verdam, J., 42, 80
- Verdam, P.J., 13, 22, 80*
- Vereeniging tot oprichting en instandhouding van vrije scholen op gereformeerde grondslag, 50
- Vereniging voor Internationale Rechtsorde VIRO, 19
- Vereniging voor Studenten in de Soc. Wetensch. a.d. VU, 80
- Verhoeff, H., 50
- Verlinden, J.A.A., 80*
- Vermey-Oudkerk, mevr. G.J., 50
- Vermeyden-Terpstra, dhr. en mw., 80*
- Verplanke, C.J., 24
- Volkvoorlichting en Kunsten, Departement van, 8
- Volten, H., 41, 50

Voogt, Jan J., 1
Voons, K.H., 80
Voorhoeve, J.N. uitgeverstmij., 7, 8,
12, 50, 80
Vries, D. de, 80*
Vries, F. de, 8
Vries, G.J. de, 80
Vries, H. de, 80
Vries, J.J. de, 2

Waarden, J.A., 80
Wattez, 42
Wertwijn-Bloklander, dhr. en mw.
H., 50*
Westendorp Boerma, J.J., 80*
Westlander, De, 7
Wever, T., uitgever, 17, 18, 23, 31

Wiersinga, H.A., 13
Wijbenga, P., 17
Wijchoff, D. Campbell, 31
Wijk, H.D. van, 80*
Wijnbeek, D., 93
Wilde, J.A., 50
Wille, J., 1, 17, 42
Winferden, G., 42
Winsemius, J.P., 31
Winter, Jhr. P.J. van, 80*
Wit, G. de, 80*
Woerden, T. van, 50
Wolters, uitgeverstmij. NV, 6

Zwaan, F.C., 1
Zwaan, J., 51
Zweep, A. van der, 77